

Innst. O. nr. 77

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 49 (2006-2007)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om Folke- trygdfondet

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Folketrygdfondet ble opprettet som et offentlig fond i 1967. Ved etableringen skilte en ikke klart mellom Folketrygdfondet som navnet på fondskapitalen og Folketrygdfondet som navnet på organisasjonen som forvaltet disse midlene. I dag er Folketrygdfondet en statlig kapitalforvalter og virksomheten er regulert i, og i medhold av, lov om Statens pensjonsfond.

Regjeringen fremmer i proposisjonen forslag til ny lov om Folketrygdfondet. I proposisjonen bringes det formelle rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond - Norge i samsvar den praksis som har utviklet seg, slik at Folketrygdfondet gjennom egen lov får status som et selvstendig rettssubjekt. Det nye rammeverket representerer en opprydning i regelverket som også vil synliggjøre skillet mellom formuesmassen Statens pensjonsfond - Norge og Folketrygdfondet som forvalter av denne formuesmassen.

Hovedprinsippene i dagens organisering av Folketrygdfondet videreføres i loven. Det legges ikke opp til endringer i Folketrygdfondets virksomhet og forvaltningen av Statens pensjonsfond - Norge. I arbeidet med å lovforankre de grunnleggende styringsprinsippene for Folketrygdfondet har man imidlertid sett behovet for enkelte endringer, og for å utfylle og presisere gjeldende regelverk i noen grad, jf. kapittel 3 i proposisjonen. I kapittel 2 i proposisjonen gis en nærmere beskrivelse av Folketrygdfondets virksom-

het og retningslinjene for forvaltningen av midlene som svarer til Statens pensjonsfond - Norge. I proposisjonens kapittel 4 følger administrative og økonomiske konsekvenser, mens merknader til de enkelte bestemmelsene er gitt i proposisjonens kapittel 5. Det vises til proposisjonen for nærmere omtale.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at Riksrevisjonen i brev datert 25. april 2007 har kommet med en uttalelse vedrørende konsekvenser for Riksrevisjonens revisjon og kontroll. Finansministeren har i brev datert den 11. mai 2007 gitt utfyllende svar til Riksrevisjonens brev, som en oppfølging av brev fra saksordfører datert 8. mai 2007 og Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité datert 10. mai 2007. Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om lov om Folketrygdfondet §§ 1-11 og §§ 15-17.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til Regjeringens forslag om lov om Folketrygdfondet §§ 12-14. Flertallet mener at finansministeren i sine svarbrev har gitt utfyllende, og betryggende begrunnelser

for Regjeringens forslag om at Finansdepartementet skal utpeke en ekstern revisor til å foreta regnskapsrevisjonen av Folketrygdfondet og forvaltningen av Statens pensjonsfond - Norge. Riksrevisjonens oppgaver vil således omfatte kontroll av forvaltningen av statens interesser i selskapet (selskapskontroll) og at Stortingets vedtak og forutsetninger for øvrig er oppfylt (forvaltningsrevisjon), jf. lovforslagets § 14 og riksrevisjonsloven. Flertallet vil på denne bakgrunn støtte lovforslaget også på dette området.

Flertallet viser for øvrig til at finansministeren i sitt svarbrev datert 11. mai 2007, uttaler følgende:

"Etter lovforslagets § 13 kan departementet i forskrift fastsette bestemmelser om revisjon. En slik forskrift vil kunne ivareta behovet for å spesifisere revisjonsoppdraget og -kriteriene ytterligere. I lys av den viktige rollen Riksrevisjonen fortsatt vil ha knyttet til Finansdepartementets og Folketrygdfondets forvaltning av Statens pensjonsfond - Norge, finner jeg det hensiktsmessig at Riksrevisjonen på en egnet måte trekkes inn i arbeidet med å fastsette eventuelle presiseringer knyttet til revisjon i en slik forskrift."

Flertallet forutsetter at dette følges opp ved utarbeidelsen av forskriften.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til brev til komiteen av 29. mai 2007 fra Norsk Redaktørforening, der det reises spørsmål knyttet til anvendelse av offentlighetsloven overfor Folketrygdfondet. Komiteen legger vekt på at det fortsatt skal være stor grad av åpenhet knyttet til forvaltningen av Statens pensjonsfond - Norge og virksomheten i Folketrygdfondet. Komiteen viser til at Justisdepartementet vil fastsette en forskrift til lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument og offentlig verksemd, som bl.a. vil regulere unntak fra loven. Denne forskriften vil sendes på høring til berørte instanser, slik at eventuelle syn fra høringsstanser knyttet til spørsmålet om unntak for Folketrygdfondet fra loven vil kunne komme til uttrykk og behandles av departementet på vanlig måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at etableringen av Folketrygdfondet som særlovsselskap reiser spesielle spørsmål knyttet til anvendelsen av offentlighetsloven i forhold til selskapet. Redaktørforeningens brev av 29. mai 2007 til komiteen viser bl.a. en rekke argumenter for mer åpenhet og reiser etter disse medlemmers oppfatning viktige prinsipielle spørsmål som det bør være anledning for Stortinget å ta stilling til og legge eventuelle føringer for. Disse medlemmer legger derfor til grunn at departementet orienterer Stortinget nærmere om sin

holdning til disse spørsmålene i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 før departementet fastsetter ny forskrift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet går imot Regjeringens forslag til lov om Folketrygdfondet §§ 12-14.

Disse medlemmer viser til de uttalelsene som foreligger fra Riksrevisjonen, og de svar som finansministeren har sendt i sakens anledning. Disse medlemmer vil påpeke at uttalelsene fra Riksrevisjonen vil være særdeles viktig å ta hensyn til. Riksrevisjonen er konstitusjonelt kontrollorgan for Stortinget. Og når Riksrevisjonen mener at en ny ordning, slik som foreslått av Regjeringen, vil kunne svekke Riksrevisjonens, og dermed Stortingets kontroll, vil det være viktig at Stortinget tar dette på alvor.

Disse medlemmer viser til brev fra Riksrevisjonen datert 25. april 2007, hvor det bl.a. uttales følgende:

"Riksrevisjonen har ingen innvendinger til at Folketrygdfondet etableres som et særlovsselskap. I høringsuttalelsen gjorde imidlertid Riksrevisjonen oppmerksom på at Riksrevisjonen også kan være revisor i særlovsselskaper, jf. revisjonsloven § 9 første ledd, og Riksrevisjonen kunne ikke se at det forelå forhold som skulle tilsi at Riksrevisjonen ikke kunne fortsette som Folketrygdfondets revisor etter omdannelse til særlovsselskap. Det ble også i høringsuttalelsen gitt uttrykk for at vi så det som lite hensiktsmessig å velge annen revisor for Folketrygdfondet som kapitalforvalter siden Riksrevisjonen er ansvarlig revisor for Statens pensjonsfond - Norge."

Videre sier Riksrevisjonen i samme brev følgende i sin oppsummering:

"Oppsummering:

1 Riksrevisjonen har i samsvar med lov om Riksrevisjonen, jf. § 9 første ledd, ansvar for regnskapsrevisjonen i Statens pensjonsfond - Norge. Det forhold at kapitalforvalteren Folketrygdfondet skilles ut som selvstendig rettssubjekt, eventuelt med egen valgt revisor, påvirker ikke dette forhold.

2 Riksrevisjonen mener at Riksrevisjonen fortsatt bør være revisor i Folketrygdfondet. En oppdeling av revisjonsansvaret kan vanskelig sees å bidra til en mer helhetlig og effektiv revisjonsordning, og vil kunne svekke Riksrevisjonens og Stortingets kontroll."

Disse medlemmer viser også til Riksrevisjonens uttalelse i sitt brev datert 16. mai 2007, hvor det uttales:

"I mange tilfeller kan det være gode grunner til å redusere Riksrevisjonens og Stortingets kontroll, for eksempel der ansvar for drift og forvaltning er overført til et organ utenfor staten. I lov om Statens pen-

sjonsfond er imidlertid forvalteransvaret lagt til Finansdepartementet."

Disse medlemmer mener at særlovselskapet Folketrygdfondet ikke automatisk kan sammenlignes med alle øvrige særlovselskap i staten. Folketrygdfondet ble opprettet med et særskilt formål, og Kongen oppnevner medlemmene til styret i Folketrygdfondet. Selskapet er heleid av staten, og det vil ikke være aktuelt med en annen eierform for selskapet. Dermed anser disse medlemmer at Folketrygdfondet er i en særstilling, og dermed er det ikke naturlig at revisjonsbestemmelsene skal være basert på den praksis man har valgt for andre særlovselskaper.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer foreslå endringer i loven om at Riksrevisjonen skal være ekstern revisor for å foreta regnskapsrevisjonen av særlovselskapet Folketrygdfondet, i tillegg til de oppgaver Riksrevisjonen har knyttet til kontroll av forvaltningen av statens interesser i selskapet (selskapskontroll) og at Stortingets vedtak og forutsetninger for øvrig er oppfylt (forvaltningsrevisjon).

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"I lov om Folketrygdfondet skal §§ 12 og 13 lyde:

§ 12. Årsregnskap og årsberetning

Folketrygdfondet er regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Departementet kan i forskrift utfylle eller fravike bestemmelser i regnskapsloven for Folketrygdfondet.

Årsregnskap og årsberetning sendes departementet og meddeles Stortinget.

§ 13. Revisjon

Riksrevisjonen er Folketrygdfondets revisor.

Styret skal utpeke Folketrygdfondets internrevisjon. Styret skal hvert år godkjenne internrevisjonens ressurser og planer. Internrevisjonen rapporterer til styret."

2. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I lov om Folketrygdfondet skal §§ 12 og 13 lyde:

§ 12. Årsregnskap og årsberetning

Folketrygdfondet er regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Departementet kan i forskrift utfylle eller fravike bestemmelser i regnskapsloven for Folketrygdfondet.

Årsregnskap og årsberetning sendes departementet og meddeles Stortinget"

§ 13. Revisjon

Riksrevisjonen er Folketrygdfondets revisor.

Styret skal utpeke Folketrygdfondets internrevisjon. Styret skal hvert år godkjenne internrevisjonens ressurser og planer. Internrevisjonen rapporterer til styret.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om Folketrygdfondet

§ 1. Formål

Folketrygdfondet skal i eget navn forvalte motverdien av kapitalinnskuddet Statens pensjonsfond – Norge på oppdrag fra departementet, jf. lov 21. desember 2005 om Statens pensjonsfond § 2. Folketrygdfondet skal også utføre andre forvalteroppgaver som departementet tillegger Folketrygdfondet.

§ 2. Eier

Folketrygdfondet eies av staten alene.

§ 3. Partsstilling

Folketrygdfondet er et eget rettssubjekt.

§ 4. Vedtekter

Folketrygdfondet skal ha vedtekter som fastsettes av departementet.

§ 5. Registrering i Foretaksregisteret

Folketrygdfondet skal registreres i Foretaksregisteret.

§ 6. Forholdet til annen lovgivning

Forvaltningsloven gjelder ikke for Folketrygdfondet. Forvaltningslovens regler om inhabilitet og taushetsplikt gjelder likevel for Folketrygdfondets tillitsvalgte, ansatte og andre som utfører tjeneste eller arbeid for Folketrygdfondet. Taushetsplikt gjelder ikke overfor departementet.

Folketrygdfondet regnes som offentlig organ etter lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 2 bokstav g.

§ 7. Statens egenkapitalinnskudd og ansvar

Staten skal ved opprettelsen av Folketrygdfondet gjøre et egenkapitalinnskudd. Endringer av innskud-

det og anvendelse av overskudd på innskuddet kan vedtas av departementet.

Staten hefter ikke for Folketrygdfondets forpliktelser.

§ 8. Styret

Folketrygdfondet skal ha et styre bestående av ni medlemmer, som med personlige varamedlemmer oppnevnes av Kongen for fire år om gangen, inntil regnskapet er avsluttet for det fjerde året etter oppnevningen.

Ved behandling av administrative saker suppleres styret med ytterligere ett styremedlem og én observatør som velges av og blant de ansatte.

Styremedlemmer og varamedlemmer kan tre tilbake før tjenestetiden er ute med rimelig forhåndsvarsel til departementet.

Dersom styremedlemmer eller varamedlemmer fratrer eller dør i løpet av den tid de er oppnevnt for, skal nytt medlem eller varamedlem oppnevnes for den gjenstående tid.

Kongen utpeker lederen for styret. Styret velger nestlederen blant sine medlemmer.

Styremedlemmer og varamedlemmer skal ha godtgjøring som fastsettes av departementet.

Aksjeloven § 20-6 gjelder tilsvarende for Folketrygdfondet.

§ 9. Styrets ledelse og tilsynsansvar

Forvaltningen av Folketrygdfondet hører under styret.

Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret skal holde seg orientert om Folketrygdfondets virksomhet og plikter å påse at virksomheten, herunder regnskap og formuesforvaltning, er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med administrasjonens ledelse av Folketrygdfondet og virksomheten for øvrig.

Aksjeloven § 6-17 gjelder tilsvarende for styret i Folketrygdfondet.

§ 10. Administrerende direktør

Administrerende direktør i Folketrygdfondet tilsettes av styret. Administrerende direktørs godtgjøring og pensjon fastsettes av styret med orientering til departementet.

Administrerende direktør står for den daglige ledelse av Folketrygdfondets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som er av uvanlig art eller stor betydning.

Administrerende direktør skal sørge for at Folketrygdfondets regnskap oppfyller kravene som følger av § 12 i denne lov og at formuesforvaltningen er ordnet på betryggende måte.

Aksjeloven § 6-17 gjelder tilsvarende for administrerende direktør i Folketrygdfondet.

§ 11. Representasjon utad

Styret representerer Folketrygdfondet utad og tegner dets firma.

Styret kan gi styremedlemmer eller administrerende direktør rett til å tegne Folketrygdfondets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene, som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne Folketrygdfondets firma.

Administrerende direktør representerer Folketrygdfondet utad i saker som faller innenfor hans eller hennes myndighet etter § 10 i denne lov.

Har noen som representerer Folketrygdfondet utad ved handling på vegne av Folketrygdfondet overskredet sin myndighet, er handlingen ikke bindende for Folketrygdfondet dersom medkontrahenten innså eller burde innse at myndigheten er overskredet og det derfor ville stride mot redelighet å gjøre rett etter handlingen gjeldende.

§ 12. Årsregnskap og årsberetning

Folketrygdfondet er regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Departementet kan i forskrift utfylle eller fravike bestemmelser i regnskapsloven for Folketrygdfondet.

Årsregnskap og årsberetning godkjennes av departementet og meddeles Stortinget.

§ 13. Revisjon

Folketrygdfondet skal ha revisor som velges av departementet. Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om revisjon.

Revisors godtgjøring skal godkjennes av departementet.

Styret skal utpeke Folketrygdfondets internrevisjon. Styret skal hvert år godkjenne internrevisjonens ressurser og planer. Internrevisjonen rapporterer til styret.

§ 14. Riksrevisjonens kontroll

Riksrevisjonen fører kontroll med forvaltningen av statens interesser og kan foreta undersøkelser i Folketrygdfondet etter lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen og instruks fastsatt av Stortinget.

§ 15. Utfyllende regler

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler for Folketrygdfondet.

§ 16. Ikrafttredelse og endringer i andre lover

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-30 nr. (1) bokstav e nr. 7 skal lyde:

7. *Folketrygdfondet*

§ 2-30 nr. (1) bokstav f skal lyde:

f. *folketrygden*

2. I lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond oppheves § 7 annet punktum.

§ 17. Overgangsbestemmelser

Overføring til det selvstendige rettssubjektet Folketrygdfondet av forpliktelser knyttet til forvaltningsorganet Folketrygdfondet har frigjørende virk-

ning for staten. Fordringshavere og andre rettighets-
havere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at overføringen utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven) § 13 nr. 2–6 om fortrinnsrett til annen statsstilling og ventelønn, skal fortsatt gjelde for arbeidstakere i forvaltningsorganet Folketrygdfondet som blir sagt opp av grunn som nevnt i tjenestemannsloven § 13 nr. 1 bokstav a, b og c, og som var omfattet av disse reglene før lovens ikrafttredelse. Fortrinnsretten til annen statsstilling og retten til ventelønn etter forrige punktum opphører tre år etter lovens ikrafttredelse.

Øvrige overgangsbestemmelser fastsettes av Kongen.

Oslo, i finanskomiteen, den 31. mai 2007

Reidar Sandal

leder

Ulf Leirstein

ordfører

